

MUSIC JOURNAL

วารสารเพลงดนตรี

ISSN 0858-9038

Volume 24 No. 10

June 2019

Volume 24 No. 10
June 2019

สวัสดีผู้อ่านทุกท่าน
ในเดือนพฤษภาคมที่ผ่านมา ประเทศไทยได้สูญเสีย พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ อย่างสงบด้วยวัย ๘๔ ปี การจากไปของท่าน สร้างความเศร้าใจให้แก่สังคมไทยเป็นอย่างมาก เนื่องจากท่านเป็นปูชนียบุคคลที่อุทิศตนเพื่อประเทศชาติมาอย่างยาวนาน ในหลากหลายหน้าที่ ทั้งทางด้านทหาร ทางด้านการเมือง และทางด้านดนตรี วารสารเพลงดนตรี ขอแสดงความอาลัย และน้อมรำลึกถึงคุณงามความดีของท่าน ผ่านทาง เรื่องจากปก ที่ถ่ายทอดโดย อาจารย์ณรงค์ ปรารงค์ เจริญ ซึ่งได้รวมถึงมุมมองและข้อคิดในการดำเนินชีวิต จากประสบการณ์ที่ได้มีโอกาสใกล้ชิดท่าน

สำหรับบทความด้าน music entertainment เสนอบทความเกี่ยวกับเพลงไทยสากล ในทำนองเพลงต่างชาติ

ซึ่งคือการที่แปลงทำนองจากเพลงต่างชาติ แล้วนำมาใส่เนื้อร้องภาษาไทย หรือที่รู้จักกันในภาษาชาวบ้านว่า “เพลงแปลง” ซึ่งในฉบับนี้จะอธิบายที่มาของเพลงแปลง “อยากกินกาแฟ” “มารยาทมาก” และ “โจงกระเบน”

ด้านดนตรีไทย ฉบับนี้นำเสนอ บทความ ดนตรีที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรม ความเชื่อเรื่องของนาของชาวอุษาคเนย์ เช่น บทเพลงนางนาในพิธีบวชนาค นอกจากนี้ ยังอธิบายถึงประวัติความเป็นมาของความเชื่อเรื่องนา และขั้นตอนพิธีกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อเรื่องนาอีกด้วย

และพลาดไม่ได้กับบทความสาระความรู้ด้านดนตรีจากนักเขียนประจำ และรีวิวกการแสดงในช่วงเดือนที่ผ่านมา

ดวงฤทัย โพคะรัตน์ศิริ

เจ้าของ

วิทยาลัยดุริยางคศิลป์
มหาวิทยาลัยมหิดล

บรรณาธิการ

ดวงฤทัย โพคะรัตน์ศิริ

หัวหน้ากองบรรณาธิการ

นิธินา ชัยชิด

ที่ปรึกษาของบรรณาธิการ

สนอง คลังพระศรี
Kyle Fyr

ฝ่ายภาพ

คณินิจ ทองใบอ่อน

ฝ่ายศิลป์

จรรยา กะการดี
นรเศรษฐ์ รังทอง

พิสูจน์อักษรและรูปเล่ม

ธัญญวรรณ รัตนภาพ

เว็บมาสเตอร์

ภรณ์ทิพย์ สายพานทอง

ฝ่ายสมาชิก

สุพรรณษา ม้าห้วย

สำนักงาน

วิทยาลัยดุริยางคศิลป์
มหาวิทยาลัยมหิดล
(วารสารเพลงดนตรี)
๒๕/๒๕ ถนนพุทธมณฑลสาย ๔
ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล
จังหวัดนครปฐม ๗๓๑๓๐
โทรศัพท์ ๐ ๒๕๐๐ ๒๕๒๕-๓๔
ตอ ๓๑๑๓
โทรสาร ๐ ๒๕๐๐ ๒๕๓๐
musicjournal@gmail.com

พิมพ์ที่

อินทนิลการพิมพ์
โทรศัพท์ ๐ ๒๕๐๓ ๘๖๓๖
๐ ๒๕๔๓ ๖๗๐๗

จัดจำหน่าย

ร้านค้าวิทยาลัยดุริยางคศิลป์
โทรศัพท์ ๐ ๒๕๐๐ ๒๕๒๕-๓๔
ตอ ๒๕๐๔, ๒๕๐๕

กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการพิจารณาคัดเลือกบทความลงตีพิมพ์โดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า สำหรับข้อเขียนที่ได้รับการพิจารณา กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ที่จะปรับปรุงเพื่อความเหมาะสม โดยรักษาหลักการและแนวคิดของผู้เขียนแต่ละท่านไว้ ข้อเขียนและบทความที่ตีพิมพ์ ถือเป็นทัศนะส่วนตัวของผู้เขียน กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย และไม่ขอรับผิดชอบบทความนั้น

Cover Story

04

ด้วยความเคารพและอาศัย
ณรงค์ ปรางค์เจริญ
(Narong Prangcharoen)

Getting Ready 08

Pedagogy Tools for
Applied Music Teachers:
Advising Students
Successfully
Joseph Bowman
(โจเซฟ โบว์แมน)

Music Entertainment 10

“เรื่องเล่าเบาสมองสนองปัญญา”
เพลงไทยสากลอิงทำนอง
เพลงต่างชาติ (ตอนที่ ๓)
กิตติ ศรีเปารยะ
(Kitti Sripaurya)

Music Education 18

ดนตรีกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย
ธัญญาภรณ์ โพธิกาวิ
(Dhanyaporn Phothikawin)

Thai and Oriental Music 22

ดนตรีกับความเชื่อเรื่องนาค
ของชาวอุษาคเนย์
ณัฐิดา นุ่มปรานี
(Nuttida Numpranee)

28

สุนทร ดนตรี
ช่างทำระนาด ในจังหวัดเพชรบุรี
ธัญญาภรณ์ โพธิกาวิ
(Dhanyaporn Phothikawin)

32

ใครคือ ‘นายสอนผ่านฟ้า’
ศิษย์เจ้าคุณประสานฯ
เจ้าของระโหม่ง ๓๓ ตัว
ที่ครูบุญยงค์ เกตุคง กล่าวขวัญถึง
พิชชาณัฐ ตูจิ้นดา
(Pitchanat Toojinda)

Voice Performance 38

Solitude Chapter 7
Haruna Tsuchiya
(ฮารุนะ ซึชิยะ)

Music Technology 42

How To: Lo-Fi Sound
Texture
Michael David Brice
(ไมเคิล เดวิด ไบรซ์)

Music Business 46

กระบวนการในการสร้างศิลปิน
เพื่อเข้าสู่วงการเพลงเกาหลีใต้
กรณีศึกษารายการโทรทัศน์
“Who is Next: WIN”
อรุณโรจน์ สมบูรณ์ทรัพย์
(Arunrote Somboonsab)
ตรีทิพ บุญแย้ม
(Treetip Boonyam)
ภาวดี อุปถัมภ์เชื้อ
(Pawat Ouppathumchua)

Review

58

The Great Gate of Kiev
(๑๗-๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๒)
กิตติ เสวตกิตติกุล
(Kitti Sawetkittikul)

ด้วยความเคารพ และอาลัย

เรื่อง:
ณรงค์ ปรางค์เจริญ (Narong Prangcharoen)
คณบดีวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

มิตรภาพและความจริงใจเป็น เรื่องที่ทุกสังคมต้องการ จะมีสักกี่คนที่ทำความดีโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน ในสังคมยุคปัจจุบันอาจจะเป็นเรื่องที่เกือบจะเป็นไปไม่ได้เลย เพราะสภาพทางสังคมที่ค่อนข้างเร่งรีบ เร่งรัด และมีความกดดันสูง เมื่อเรายังไม่สามารถอยู่ได้ด้วยตัวเอง เราจะไม่มีความคิดที่จะไปคิดถึงคนอื่น ๆ ถ้าตัวเองยังลำบากอยู่ คงไม่สามารถไปคิดช่วยเหลือผู้อื่นได้แน่นอนถ้าเป็นบุคคลธรรมดาก็ต้องคิดแบบนี้ แต่บุคคลที่มีความมุ่งมั่นที่จะสร้างความดีคงมีความคิดที่แตกต่างออกไป เพราะบุคคลเหล่านั้นคงเรียนรู้ในความพอเพียง สร้างความเพียงพอให้แก่ตัวเอง สร้างตนเองให้เกิดความพร้อมในการเกื้อหนุนคนอื่น ๆ รอบข้าง สร้างประโยชน์ให้แก่สังคม ทำเพื่อผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน

พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ เป็นผู้ที่ได้เริ่มให้ข้อคิดแก่สังคมไทย

ในเรื่องการเสียสละ ท่านเป็นบุคคลตัวอย่างที่หาได้ยากยิ่งในสังคมไทยยุคปัจจุบัน เมื่อจะกล่าวถึงคำพูดที่ว่า “เกิดเป็นคนไทย ควรรู้จักตอบแทนคุณแผ่นดิน” คงมีไม่กี่คนที่จะใช้คำพูดในลักษณะนี้ จากการที่ได้เข้าพบท่านเพียงไม่กี่ครั้ง ช่วงเวลาสองปีที่ผ่านมา ผมได้เรียนรู้ในหลายด้านจากการพูดคุยกับท่าน ท่านเป็นผู้ใหญ่ที่ไม่ถือตัวเลยแม้แต่ครั้งเดียว ทุกๆ ครั้งที่ได้พบท่าน ผมจะนำเรื่องที่ได้อ่านไปประสบพบเห็นมาเล่าให้ท่านฟังว่า เหตุการณ์ในที่ต่างๆ เป็นอย่างไรบ้าง ที่ต่างประเทศตอนนี้มีการปรับตัวและพัฒนาไปอย่างไรบ้าง ท่านมักจะให้ข้อคิดเห็นที่ชัดเจน สักสิ่ง ที่ผมจะสามารถเอามาปรับเป็นแนวคิดในการพัฒนาตัวเองและปรับปรุงองค์กรได้เป็นอย่างมาก ทุกๆ ครั้งหลังจากที่ได้รับคำแนะนำและคำสอนจากท่าน ท่านจะพูดเสมอว่า วันนี้ได้เรียนรู้อะไรเพิ่มขึ้นหลายอย่างเลย

ซึ่งเป็นภาพตัวอย่างของบุคคลที่ไม่เคยหยุดการเรียนรู้ เป็นตัวอย่างที่ดีของบุคคลในสังคมไทย และในการแนะนำของท่าน ท่านจะคิดถึงผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้งเสมอ ไม่เคยเลยแม้แต่ครั้งเดียวที่ท่านจะพูดถึงตนเอง ท่านมักจะพูดว่า ถ้าเป็นไปได้แบบนี้ ประเทศของเราจะพัฒนาไปข้างหน้าได้อย่างมาก คงจะทำให้ประเทศของเราเจริญก้าวหน้าได้เป็นอย่างมาก

พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ เป็นผู้ที่เห็นคุณค่าของงานศิลปะในทุกๆ ด้าน ท่านเข้าใจว่าศิลปะมีความจำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ และยังมีส่วนช่วยขัดเกลาจิตใจของคนให้มีความอ่อนโยนและมีส่วนช่วยพัฒนาคนเหล่านั้นให้มีวิถีการดำเนินชีวิตที่ดีขึ้น ท่านเองก็ได้ฝึกฝนตนเองในการเล่นดนตรี เล่นเปียโน และแต่งเพลง มีการจัดการแสดงดนตรีอยู่เป็นประจำที่บ้านของท่าน โดยมี

นักดนตรีมากหน้าหลายตาเวียนกันเข้าไปแสดงคอนเสิร์ตเล็กๆ ที่บ้านของท่าน โดยท่านมีห้องขนาดเล็กที่ชื่อว่ากระท่อมดนตรี ไว้สำหรับการแสดงดนตรีในบ้าน ท่านเป็นคนที่ยกเสียงดนตรีมาก ทุกครั้งที่มีการแสดง ท่านจะนั่งรับชมการแสดงโดยไม่ลุกไปไหน อยู่ตั้งแต่ต้นจนจบการแสดง แม้กระทั่งในการซ้อม บางครั้งท่านก็แอบมาชมการซ้อม การเตรียมตัวด้วยเช่นกัน ในฐานะนักดนตรี สิ่งที่ท่านให้คือกำลังใจที่จะทำให้เราอยากพัฒนาตัวเอง อยากก้าวไปข้างหน้า และพยายามสร้างสิ่งดีๆ ให้เกิดขึ้นในประเทศชาติ ด้วยเสียงดนตรี ด้วยศิลปะ

ท่านเองได้แต่งบทเพลงต่างๆ ไว้เป็นจำนวน ๑๘๔ บทเพลง โดยท่านได้แต่งบทเพลงที่ ๑ ถึง ๑๘๘ แล้วข้ามไปแต่งบทเพลงที่ ๒๐๐ เพราะท่านตั้งใจว่าจะแต่งให้ครบ ๒๐๐ บทเพลง ซึ่งบทเพลงดังกล่าวมีความไพเราะ

และเข้าถึงได้ง่าย นักดนตรีในประเทศไทยหลายๆ ท่าน ได้นำบทเพลงของ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ มาเรียบเรียง และนำไปแสดงในที่ต่างๆ แม้กระทั่งในต่างประเทศ เพื่อแสดงให้เห็นความสามารถด้านการประพันธ์เพลงของท่าน ว่าเป็นที่ยอมรับในหมู่นักดนตรีในประเทศไทย และเพื่อแนะนำบทเพลงของท่านให้เป็นที่รู้จักแก่บุคคลทั่วไป

เมื่อวันที่ ๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๑ ทางวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ได้มีการจัดแสดงคอนเสิร์ตเปียโน เพื่อเป็นการฉลองวันเกิดของท่าน โดยมีนักเปียโนที่มีชื่อเสียงในประเทศไทยมาร่วมแสดง ในระหว่างการเตรียมการ ท่านได้กล่าวว่า “อย่าจัดคอนเสิร์ตวันเกิดให้ผมเลย ขอให้จัดเป็นการแสดงคอนเสิร์ตปกติ แล้วผมไปชมการแสดงจะดีกว่า” แสดงให้เห็นว่าท่านเป็นคนที่ไม่ถือยศศักดิ์เลยแม้แต่น้อย และไม่ต้องการให้คนต้องลำบากใน

การทำสิ่งต่างๆ ให้ท่าน ซึ่งคอนเสิร์ตเปียโนในวันนั้น ถือว่าเป็นคอนเสิร์ตครั้งประวัติศาสตร์ เพราะมีนักเปียโนชั้นนำของประเทศมากมายที่มาร่วมในการแสดง โดยทุกคนมาเพื่อต้องการที่จะแสดงความยกย่องและแสดงความซาบซึ้งที่ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ได้ให้การสนับสนุนศิลปะและดนตรีเป็นอย่างยิ่ง

พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ มีความเป็นสุภาพบุรุษอย่างหาใครเปรียบได้ยาก ในวันที่ ๒๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ ผมได้มีโอกาสเข้าไปรับชมการแสดงดนตรีที่บ้านท่าน ในช่วงกลางวัน ซึ่งเป็นเหมือนการจัดเลี้ยงก่อนปีใหม่ในปีนั้น ท่านได้เข้ามาร่วมรับชมดนตรีพร้อมกับแขกทุกๆ ท่าน โดยให้ความสนใจในบทเพลงต่างๆ เป็นอย่างมาก ซึ่งการแสดงในวันนั้น มีบทเพลงเปียโนคลาสสิกเป็นส่วนมาก ท่านก็ให้ความสนใจและให้ข้อคิดเห็น

เกี่ยวกับบทเพลงเหล่านั้นด้วยเช่นกัน หลังจากการแสดงในวันนั้นแล้ว ท่านได้เลี้ยงอาหารกลางวันแก่ทุกคน และได้มีการพูดคุยกับแขกทุกคนไปจนเวลาบ่าย ในขณะที่ท่านมีอายุ ๔๗ ปี แต่ท่านก็ยังนั่งคุยกับแขกทุกท่าน เมื่อถามท่านว่า ท่านเหนื่อยไหม ต้องการพักหรือไม่ ท่านก็ตอบว่าไม่เป็นไร ท่านยังคงนั่งคุยกับทุกคน จนถึงประมาณเวลาบ่ายสามโมง ซึ่งในความจริงท่านควรจะออกไปพัก แต่ท่านก็ไม่ทิ้งแขกในงาน จนในที่สุด เป็นพวกเราที่เป็นฝ่ายขอลาท่านกลับ ท่านจึงไปพัก ครั้งนี้เป็นการเรียนรู้ที่สำคัญอีกครั้งของผมว่า ท่านจะคิดถึงความรู้สึกของคนอื่นก่อนเสมอ แม้ว่าท่านจะเหนื่อยมาก แต่ท่านก็ยังไม่ทิ้งแขกที่มาในงาน ท่านขอให้ทุกคนลากลับก่อน จึงค่อยพัก ท่านดูแลต้อนรับทุกคนเป็นอย่างดี ไม่แสดงให้เห็นว่าเหนื่อย เพราะกลัวว่าแขกที่มาจะไม่สบายใจ และเกรงใจ ไม่เชิญให้แขกกลับก่อน

เพราะรักษามารยาท ในชีวิตผมไม่เคยได้พบผู้ใหญ่ที่มีความเป็นผู้ใหญ่ที่คิดถึงคนอื่นฯ แม้กระทั่งคนที่ด้อยกว่า แบบนี้บ่อยนัก ผมจึงได้กล่าวกับทุกคนหลายครั้งว่า ทุกครั้งที่ได้พบท่าน เราจะได้เรียนรู้อะไรหลายอย่าง ได้เห็นว่าการทำดีเป็นเรื่องที่ต้องทำ ไม่ใช่เรื่องที่เลือกทำเป็นบางครั้ง การทำดีต้องทำสม่ำเสมอให้เป็นปกติ และทำกับทุกคนโดยไม่เลือกปฏิบัติ ไม่ว่าเขาจะดีหรือไม่ดีกับเราก็ตาม ถึงแม้คนที่ร้ายกับเรา เราก็ควรทำความดี โดยไม่ทำร้ายเขา เราควรต้องทำสิ่งที่ถูกต้องสำหรับคนหมู่มาก ไม่ใช่ทำสิ่งที่ถูกต้องสำหรับตัวเอง ญาติพี่น้องหรือคนบางกลุ่ม เพราะเรามีสิทธิในการเลือกการดำเนินชีวิตของตนเอง เมื่อเรากำหนดได้เอง การทำดีจึงเป็นเรื่องที่ไม่ได้ยากที่จะทำ เมื่อทำดี ใจก็เป็นสุขและสงบ

วันที่ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ได้จากไป เป็นวันที่โศกเศร้าอีกวันหนึ่ง

ของประเทศไทย สำหรับวิทยาลัยดุริยางคศิลป์แล้ว ถือเป็นความสูญเสียอย่างหาที่เปรียบไม่ได้ เนื่องจากการที่ท่านได้ให้การสนับสนุนวิทยาลัยมาโดยตลอด ทั้งในด้านการแสดงดนตรีและการศึกษา แม้ในขณะที่ท่านจากไปแล้ว แต่การสนับสนุนของท่าน ยังดำเนินต่อไปในรูปแบบของทุนการศึกษาที่ท่านได้มอบไว้ให้นักศึกษาของวิทยาลัย ซึ่งการสนับสนุนของท่าน จะเป็นการส่งเสริมให้ประเทศมีการพัฒนาทางด้านศิลปวัฒนธรรมให้มีความก้าวหน้า สร้างความเป็นอยู่ที่ดีทางด้านจิตใจให้แก่สังคมไทยต่อไป

สุนทร ดนตรี ช่างทำระนาด ในจังหวัดเพชรบุรี

เรื่อง:
ธัญภรณ์ โพธิ์ทิวน (Dhanyaporn Phothikawin)
อาจารย์ประจำสาขาวิชาดนตรีศึกษา และภัณฑารักษ์
วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

นายสุนทร ดนตรี หรือ นักดนตรี ช่างทำระนาดที่มีชื่อเสียงในจังหวัดเพชรบุรี ต้นตระกูลเดิม นามสกุล “แซ่ตัน” เป็นชาวแมนจูอพยพมาเมื่อประมาณสมัยรัชกาลที่ ๔ ต่อมาได้พระราชทานนามสกุล “นักดนตรี”

นายสุนทร ดนตรี

แรกเริ่มก่อนที่จะมาเป็นช่างทำเครื่องดนตรี ช่างสุนทรเริ่มเรียนดนตรีตั้งแต่วัยเด็กกับปู่ (นายทอง ดนตรี) ลุง (นายเงิน ดนตรี) และพ่อ (นายพร ดนตรี) “เรียนมาตั้งแต่จำความได้ เกิดมาก็เห็น เพราะมีเครื่องเป่าพาทย์ที่บ้าน แล้วบ้านลุง บ้านพ่อ ก็เป็นดนตรีไทยกันหมด” เมื่ออายุ ๑๔ ได้เรียนดนตรีเพิ่มเติมกับครูโนน เรียนรู้และครูศิริ นักดนตรี ต่อมาจึงได้ต่อเพลงหน้าพาทย์กับครูศิริ นักดนตรี และครูประสิทธิ์ ถาวร “ไปอยู่กับครูที่บ้าน กิน นอน เรียน ต่อเพลง ไปออกงาน”

จากการแสดงงานทางดนตรีหลายครั้ง ได้ฟังเสียงเครื่องดนตรีของวงต่างๆ ทั้งที่มีความไพเราะและเป็นเอกลักษณ์ของเสียง ช่างสุนทรได้ฟัง ได้เห็น จึงมีแนวคิดในการเป็นช่างทำเครื่องดนตรี ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๓๘ จึงเริ่มทำระนาด “อยากใช้ของดี อยากสร้างเครื่องดนตรีดีๆ ก็เลยค่อยๆ ศึกษา เราเป็นช่างไม้อยู่แล้ว ทำเรือทำบ้านทรงไทยมาก่อน ระนาดก็ไม่น่าจะยาก เริ่มแรกดูจากระนาดที่เค้าเอามาให้ซ่อม ดูฝีมือ ดูเทคนิคการเหลา การทำลูกของช่างแต่ละคน แล้วก็ค่อยๆ ทำไป พอซ่อมมันก็รู้หลายอย่าง อย่างกลองหรือระนาดมันมาอย่างนี้ เราก็ซ่อมไปดูว่ามันดีหรือไม่ดี คุณภาพเป็นอย่างไร แล้วก็จำไว้ พอมันมาอีกแบบก็ซ่อมไปแบบนี้ พอเวลาเราซ่อม เราจะได้ความรู้มาก” จากการเรียนรู้ด้วยตนเอง ครูพักลักจำ จากการซ่อมเครื่องดนตรีของช่างหลายๆ ท่าน และได้คำแนะนำ เทคนิคต่างๆ ในการทำระนาดจากครู จึงส่งผลให้ระนาดของช่างสุนทรมี

เอกลักษณ์ในเรื่องของเสียงที่แตกต่างไม่เหมือนใคร “ครูท่านก็คอยแนะนำ คอยสอน เราก็เริ่มทำมาตั้งแต่ตอนนั้น ระนาดสมัยนั้นหาซื้ออีกแพง ปกติ ๓,๕๐๐-๔,๐๐๐ พอเราไปซื้อมาตีๆ ก็ ๑๐,๐๐๐ กว่าบาท อาจารย์ศิริไม่ให้ซื้อเลย แกบอกว่า อยากใช้ดี ต้องทำเอง อย่างทำผืนระนาด พอทำแล้ว อาจารย์ประสิทธิ์ ถาวร ก็ให้ทำกระสวนของแก แต่ให้ทำไม่เหมือนกันสักผืน ทั้งๆ ที่กระสวนเดียวกัน ห้ามทำเหมือนกัน ไม่งั้นจะเป็นระนาดโรงงาน สมมติทำ ๑๐ ผืน พอลูกนี้เสียงไม่ดี แต่ลูกผืนนั้นเสียงดี ก็เอามาใส่ผืนนี้ไม่ได้ ให้ทำของใครของมัน จะไม่เหมือนกัน”

การทำระนาดของช่างสุนทร มีเทคนิคและวิธีการที่ทำผ่านกระบวนการในการคิด วิเคราะห์ และสังเคราะห์ มาเป็นอย่างดี ขั้นตอนการทำระนาดของช่างสุนทร ต้องมีการคัดเลือกไม้ ตั้งแต่อายุของไม้ ความแก่ ความอ่อนของไม้ “ส่วนใหญ่ไม้ที่เอามาทำระนาด จะเป็นไม้พยุงกับไม้ชิงชัน มันแล้วแต่แต่ละต้นเหมือนกัน บางต้นดี บางต้นไม่ดี อยู่ที่ความแก่ ความอ่อน วงปี และลายของไม้ ไม้ก็ไปซื้อที่บางแพ ราชบุรี ไปเลือกดูเอา”

เทคนิคการทำระนาดของช่างสุนทร ที่ช่างได้สั่งสมมาจากประสบการณ์ตลอดระยะเวลาในการเป็นช่าง มีเทคนิคและวิธีการในการทำ ดังนี้ “ระนาดผืนหนึ่ง จะให้ตีควรเป็นไม้ต้นเดียวกัน แล้วเลือกลายไม้ที่มันเหมือนกันหมดเลย เนื้อแน่น หรือว่าจะเนื้อไม่แน่นรูน้ำเยอะก็ต้องให้เหมือนกัน เลือกลายตรง แต่ยังไม่ ๑๐๐ เปอร์เซนต์ ไม้มันจะเป็นวงปี ต้องฝักรัดปัดตลอด” ในขั้นตอนแรก ต้องผ่าไม้ การผ่าต้องอาศัยความเชี่ยวชาญและชำนาญในการดูลายไม้ ช่างสุนทรกล่าวว่า “นำไม้มาผ่าให้เป็นลายตรง วงปีอยู่ท่าตะแคงของลูกระนาด แล้วใช้กบไสไม้ทั้ง ๔ ด้านให้เรียบ เกือบข้างหนึ่งให้ตรง จากนั้นนำกบไสไม้ได้ทองให้ได้ตามที่ต้องการ ให้เหลือประมาณ ๓ เซนติเมตร น้ำหนักต้องเท่ากันทุกลูก นำแม่แบบมารีด แล้วใช้กบไสให้ได้ขนาดตามที่ต้องการ” ในขั้นตอนต่อไปเป็นการเหลาลูกระนาด ซึ่งขั้นตอนนี้มาจากการเรียนรู้และคิดค้นขึ้นเองจากประสบการณ์ของช่างสุนทร “ต้องคำนวณว่าเราจะทำแต่ละลูกอย่างไร ก็คือตามสูตรที่เราได้คิดค้นขึ้นมา เทคนิคพิเศษ ๑ ผืนมาตรฐาน คือ ๑๐๓.๕ เซนติเมตร ๒๒ ลูก แต่ถ้าจะ ๒๑ ลูก ๑๐๒ เซนติเมตร ความยาวแต่ละลูกไม่เท่ากัน อยู่แล้ว ลูกท้าย ๕ เซนติเมตร ลูกยอด ๔.๕ เซนติเมตร ให้มันได้รวมกันแล้วยาว ๑๐๓.๕ เซนติเมตร ใหญ่สุดอย่าให้เกิน ๑๐๕ เซนติเมตร เล็กสุดอย่าให้เกิน ๑๐๒

เซนติเมตร”

เมื่อได้ลูกระนาดตามขนาดที่ต้องการ นำเครื่องเจียรลูกหมูเจียรให้ได้ขนาดตามที่ต้องการ “ถ้าทำลูกหนึ่งแล้วเราจะหยุดไม่ได้ ต้องทำต่อไปจนเสร็จ ตามสูตรของเราจะนู่นไม่เท่ากัน ลูกยอดจะนู่นกว่า ลูกท้ายจะราบกว่า นู่นแล้วไปราบ พอเจียรเสร็จแล้วก็พ่นเคลือบเงา แล้วก็นำแบบมารีดแล้วเรียงเพื่อวัดกระสวนเจาะรูแต่ละช่วงกระสวนไม่เหมือนกัน จากนั้นนำไปเจาะรูกระสวนแล้วตัดไม้ส่วนที่ไม่ต้องการออก แล้วนำมาเรียงหงายท้องลูกระนาด แล้วเจาะรูด้วยสว่านไฟฟ้า จากนั้นใช้ไม้ฉากจับแล้วขีดเส้นจากกระสวนรบนมาเจาะรูที่ทอง เจาะต้องให้ทะลุตรงกัน ตรงให้ไปโผล่ตรงกันให้เชือกนอนได้ ไม่หักงอ ซึ่งถ้าเจาะไม่ดี รูไม่ทะลุ ระนาดจะไม่ดัง เสียงไม่ดี พอเชือกร้อยได้แล้วเราก็จะรูดเชือกให้รูดล่อนตัว พอเจาะเสร็จก็เอากะดาดทรายไล่ แล้วก็ร้อยเชือก สมัยก่อนใช้เชือกสายกระบอง สมัยนี้ใช้เชือกในล่อน พอร้อยเชือกเสร็จแล้ว นำผืนระนาดขึ้นราง แขนบนบนราง แล้วก็ไล่ข้างให้เท่ากัน แล้วก็ปิดหัวพอปาดเสร็จก็ขีดเพื่อบากทอง แล้วก็ระนาดอีกผืนหนึ่งมาตั้ง ฟังเสียงไปบากไป ให้เท่ากันหมดทุกลูก ให้ข้างบนมากข้างล่างน้อยก็ได้ ต้องเคาะไปบากไป ไล่ไปจนครบ ถ้าเราคิดให้มันสูงก็ให้สูงทั้งผืน เหมือนเราคิดด้วยว่าจะถ่วงตะกั่วอย่างไร พอถ่วงตะกั่วเสร็จเราก็ขีดด้วยกะดาดทรายให้เรียบร้อย จากนั้นก็นำมาทดสอบเสียง ถ้าไม่มีอะไรแก้ไข ก็ส่งมอบได้เลย”

กว่าที่จะเป็นระนาดหนึ่งผืน ช่างต้องใช้ทั้งความรู้และใช้ฝีมือในการทำ “ผมทำระนาดแต่ละผืนเหมือนเขียนรูป ให้มันเป็นศิลปะ ต้องคุมองค์ประกอบว่าเสียงควรจะเป็นอย่างไร ผืนหนึ่งก็ทำได้หลายแบบ จุดเด่นระนาดมันก็เหมือนลายมือ จุดเด่นของช่างก็คือกระสวนของช่าง เป็นลายเส้นของแต่ละคนไป” นอกเหนือจากการทำเครื่องดนตรีและซ่อมเครื่องดนตรีแล้ว อุปกรณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับดนตรีที่ใช้ไม่เป็นส่วนประกอบ ช่างสุนทรยังสามารถทำได้ และเป็นที่ต้องการสำหรับนักดนตรีเป็นอย่างมาก “ที่ทำได้ด้วยไม้จะทำได้หมด ทำรางไม้ระนาด ไม้ฆ้อง แต่ก่อนทำกลอง แต่ตอนนี้ทำไมโหว ใช้แรงมาก พวกไม้ดี ทำก็จะขายหมดไว ไม่ค่อยมีเหลือ”

การทำลูกระนาด

การเจาะกระสวน

การกรีดรูเพื่อเจาะกระสวน

ระนาดที่ทำเสร็จแล้ว

ร่างระนาด

ไม้ระนาด

จากจุดเริ่มต้นของการเรียนดนตรี จนกลายมาเป็นช่างทำระนาดฝีมือดี ช่างสุนทรยังเป็นเจ้าของคณะปี่พาทย์ อีกด้วย ในอดีต ช่างสุนทรจะบรรเลงอยู่ที่วัง ส.สร้อยทอง ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ครูโณนเสียชีวิตลง ช่างสุนทรจึงได้ออกมาตั้งคณะปี่พาทย์ของตนเอง “ตอนนั้นครูโณนยังอยู่ ก็รวมไปเลยเป็นคณะ ส.สร้อยทอง พอครูเสียก็ออกมา ตอนนั้นอายุ ๓๕ ก็เลยซื้อเครื่องมอญ เพราะจะทำวง เราก็เลยตั้งเป็นส่วนตัวว่า พ.พรศิลป์ แล้วก็มีคนถามว่า ทำไมต้องตั้งว่า พ.พรศิลป์ ก็บอกไปว่า พ่อชื่อพร ปู่ชื่อพงศ์ อากังข์พัน ต้นตระกูลที่มาจากเมืองจีน เป็นพ่อของกั๋ง ชื่อสังข์ แซ่ตัน แล้วมาเป็นพัน แซ่ตัน มาเปลี่ยนเป็นนักดนตรีภายหลัง ต่อมาเป็นนายพงศ์ นักดนตรี แต่พอมาเป็นนายพงศ์ก็เหลือแค่นามสกุล ดนตรี ปัจจุบันนี้รับงานทั้งปี่พาทย์ไทย ปี่พาทย์มอญ และเครื่องสาย”

ในด้านการถ่ายทอดความรู้ ช่างสุนทรยังถ่ายทอดความรู้ทั้งด้านการบรรเลงดนตรีให้แก่โรงเรียนที่มาเชิญไปเป็นวิทยากรพิเศษอีกด้วย “ก็มีมาเชิญไปสอนดนตรี เป็นครูภูมิปัญญาบ้าง เป็นวิทยากรพิเศษบ้าง เช่น โรงเรียนวัดตำหรุ โรงเรียนวัดอินจ่าป่า โรงเรียนวัดโพธิ์ลอย โรงเรียนหนองขามที่ชะอำ ในเครือโรงเรียนดุริยาไปเยอะเลย บางอาทิตย์ก็ไปโรงเรียนละวันเลย” และในการถ่ายทอดความรู้ในด้านของช่างทำเครื่องดนตรี “ส่วนมากจะเข้ามาดูงาน เช่น ราชภัฏ อย่างราชภัฏเพชรบุรี หรือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ก็พานักศึกษามาดู แล้วก็มาถ่ายวิธีทำมีนระนาดไปหมดเลย”

จากการศึกษาประวัติการเรียนดนตรี การเป็นนักดนตรี และการเป็นช่างทำเครื่องดนตรี ของช่างสุนทร ดนตรี นั้น นับเป็นการศึกษาประวัติของบุคคลที่ความเกี่ยวข้องกับดนตรีอย่างลึกซึ้ง ทั้งในแง่ของการ

เป็นผู้เรียน เป็นครู และเป็นช่างทำเครื่องดนตรี การเรียนรู้ ใฝ่รู้ ผนวกกับประสบการณ์ ทำให้เกิดเป็นเครื่องดนตรีที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว จนกลายเป็นผู้เชี่ยวชาญในการทำระนาดที่ได้รับการยอมรับจากวงการนักดนตรีทั้งในจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดใกล้เคียง นอกจากการพัฒนาฝีมือของตนเองอยู่เสมอแล้ว ความเสมอต้นเสมอปลาย ความรับผิดชอบในการทำงานของช่าง จึงทำให้ช่างสุนทรดนตรี ประสบความสำเร็จและมีชื่อเสียงมาจนถึงปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

สุนทร ดนตรี สัมภาษณ์เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

ป้าคุณะ พ.พรศิลป์